

TOTOLIKA

Drs. Rodney Stewart durante su diskurso na simposio tokante seksualidat.

Drs. Rodney Stewart tijdens zijn speech gedurende het symposium over seksualiteit.

REVISTA DI

"Totolika"

Asosashon di mayor i amigunan di personanan ku desabilitat mental.

Afiliá na Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).

Afiliá na liga internashonal di Asosashon pa persona ku un desabilitat mental.

Afiliá na Fedemakro.

Trahandu en estrecho koperashon ku Fundashon Kontakto, Fundashon Verriet i Special Olympics Curaçao.

"Totolika"

Vereniging van ouders en vrienden van personen met een verstandelijke beperking.

Aangesloten bij Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).

Aangesloten bij Inclusion International.

Aangesloten bij Fedemakro.

Nauw samenwerkend met Fundashon Kontakto, Stichting Verriet en Special Olympics Curaçao.

"Totolika"

Association of parents and friends of persons with a mental disability.

Affiliated to the Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).

Affiliated to Inclusion International.

Affiliated to Fedemakro.

Working together with Fundashon Kontakto, Foundation Verriet and Special Olympics Curaçao.

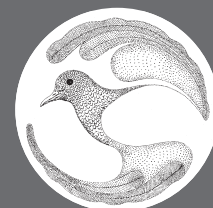
Redakshon / Redactie / Editors
Aminta Sprockel & Mía Eisden

Foto's
Pers en Totolika

Typesetting / Layout
I-Design, tel.: 524 8068

Printing
INTERPRESS N.V.

Oplage: 3.000 stuks

Beschermvrouwe

: Mw. Dulcie Goedgedrag - Terborg

DIREKTIVA TOTOLIKA

Presidente
1e Sekretario
2e Sekretario
1e Tesorero
2e Tesorero
Komisario

: Sr. W. Harms
: Sra. A. Loos
: Sr. H. Scharbay
: Sr. N. de Haseth
: Sra. H. Bonito
: Sr. A. Paula
: Sra. Th. Rudolph
: Sra. W. Ralf
: Sra. M. Fraai - Linzey
: Sra. A. Sprockel
: Sra. A. Dindial-Schob
: Sra. E. Vos

Montagne Rey 98, tel.: 4614233 / 5609400
Mahuma, Kaya P. 362, tel.: 4614233 / 6712733
Winston Churchillweg 157c, tel.: 8683831
Scherpenheuvel 14e, tel.: 7676563 / 6990883
Clioweg 11, tel.: 7675429
Mahuma 133
Res. Palma Real kv. 19, tel.: 7377759
Kaya C.A. Victorina 24, tel.: 5101663
Kaya Seru di Milon 60
Jongbloed 171, tel.: 7378824 / 5614138

Presidente Honorario
Miembro di Honor
Miembro di komishon

Sentro Totolika
Kontakto/Wenkel di Fishi I+II
V.S.O. Marieta Albertoe
SGR-Groep en Fundashon Verriet
Special Olympics Curaçao
Wegateka Totolika
Informatiecentrum
Best Buddies

: Sra. Peggy Kramers-Grootens
: Sra. Samantha Daal-Laclé
: Sra. M. Boyé
: Sr. Henk Kamsteeg
: Sr. Willy Harms
: Peggy Kramers-Grootens
: Sra. M. Eisden
: Sr. Willy Harms

Utweg z/n, tel.: 7378291
Utweg z/n, tel.: 7376762

Christinalaan, tel.: 7367600
Sedreko / Landhuis Hel, tel.: 4614233 / 5609400
Utweg z/n, tel.: 7378291
Utweg z/n, tel.: 7378291 / fax: 7372609
Tel.: 5604900

Bankrekeningen
E-mail

: MCB 77171103 / RBT Bank 1430262 / Giro 426555
: totolika@onenet.an

KONTENIDO • INHOUD • CONTENTS

INTRODUCTIE	3
RIBA 38 ANIVERSARIO TOTOLIKA	4
A REAL JOB IS IMPORTANT	5
TRAHA KU PERSONA KU DESABILITAT NA MCB	6
SYMPOSIUM SEKSUALITEITY EEN KIND IS GEEN POP	8
ZWAKBEGAAFDEN EN EEN KIND: HET DILEMMA BLIJFT	12

RACHAAD	14
MIJN LIEVE SCHAT	16
'PIRATEN' SPORTKAMP TE PANNEKOEK!	17
WENKEL DI FISHI	18
KERSTVIERING, PERSOON VAN HET JAAR	19
KERSTBAZAAR 2011	20

INTRODUKSHON

Na serada di e aña aki nos por mira bek riba un periodo bastante emoshonante. Inmediatamente despues di vakashon, Totolika a organisá selebrashon di su di 38 aniversario riba 25 di Sèptèmber. Un algu partikular di e selebrashon ei, tabata e eksposishon di hantwèrk di algun di nos miembronan di promé ora entre otro defuntu Adefhti Hato. Ku kolaborashon di Gerald Sprockel a rebibá e grupo di baile, e biaha aki ku baliadónan mas hóben.

E simposio tokante seksualidat pa hóbenan ku limitashon mental: Plaser? Problema?" tabata un éksito rotundo. Tanto asistensha, kontenido, kalidat di organisashon, interakshon ku sala, tur tabata den un palabra estúpido. E workshop pa mayornan i hóbenan tambe a kana na agrado di un i tur. Apénas esaki tabata tras di lomba ku a kuminsá ku preparashon pa e kampamentu di deporte pa hóbenan di Wenkel di Fishi, ku koperashon di Banko Maduro.

Speranda riba selebrashon di Pasku a celebrá 3 di desèmber, Dia internashonal di hende ku un limitashon, ku un tremendo presentashon na enkargo di e alumnonan di aktividat despues di skol di Fundashon Formashon i Alegria. E selebrashon di Pasku mes, manera semper, a bai den un bon ambiente.

Un aña pues riba kual nos por mira bek ku satisfakshon.

Gustosamente nos kier kompartí e satisfakshon aki ku abo nos lektor i meskos tambe ku nos kolaboradornan, boluntarionan, spònsernan i miembronan.

Dí kurason nos ta deseábo un felis Pasku i un bon aña 2012.

INTRODUCTIE

Bij het afsluiten van dit jaar kunnen we terugzien op een zeer bewogen periode. Meteen na de vakantie hield Totolika een geweldige viering van haar 38e verjaardag op 25 september. Iets bijzonders was wel de handwerk-tentoonstelling die enkele werken van vooral oudere van onze leden liet zien, o.a. van wijlen Adephty Hato. Met medewerking van Gerold Sprockel is de dansgroep weer leven ingeblazen, nu met jongere dansers.

Het Symposium over Seksualiteit op 21-22-24 oktober voor mensen met een verstandelijke beperking Plaser? Problema? was uitzonderlijk succesvol. Zowel de opkomst, de inhoud, de kwaliteit van de organisatie, de interactie van de zaal, alles was in één woord geweldig. Ook de workshops voor de ouders en jongeren verliepen geheel naar wens. Dit was nauwelijks achter de rug, of de voorbereidingen begonnen voor het sportkamp voor jongeren van Wenkel di Fishi met medewerking van de MCB op 23-24-25 november.

Met de kerstviering in het vooruitzicht werd ook 3 december, de Internationale Dag van de persoon met een beperking herdacht met een presentatie verzorgd door de leerlingen die participeerden in de naschoolse activiteiten van Fundashon Formashon i Alegria. De kerstviering zelf verliep zoals altijd zeer sfeervol.

Al met al een jaar waar we met voldoening op terug kunnen kijken.

Deze voldoening willen wij graag met u als lezer delen alsmede met al onze medewerkers, vrijwilligers, sponsors en leden.

Wij hopen van harte dat u allen een zeer gelukkig einde van het jaar zult hebben en heel prettige kerstdagen.

INTRODUCTION

At the closing of this year we can look back on a very eventful period. Immediately following the holidays Totolika held a smashing celebration of its 38th anniversary. One particular feature was no doubt the handiwork exhibition displaying the work of mainly the more elderly of our members, among others of the late Adephty Hato. With the cooperation of Gerold Sprockel, the dance group was revived, now with more youthful dancers.

The symposium on "Sexuality for youths with a mental limitation Pleasure? A problem?" was exceptionally successful. The number of people attending the event, the content, the quality of the organization, the interaction with the audience, everything was in one word: excellent. Also the workshops for the parents and youths went off entirely as desired. With all this barely behind us, pre-parations were started for the sports camp for the "Wenkel di Fishi" youths, with the cooperation of MCB.

The Christmas celebrations were approaching, and there was also the International Day of the Person with a Limitation on December 3, which was commemorated with a presentation arranged by the pupils who participated in the after-school activities of the "Fundashon Formashon i Alegria". The Christmas celebrations themselves went off in their traditionally festive atmosphere. All in all, this was a year we can look back on with satisfaction.

This is the satisfaction that we want to share with you as a reader of our magazine, as also with all our collaborators, volunteers, sponsors and members.

We sincerely hope that all of you will have a very happy end-of-the-year season and blessed Christmas days.

RIBA 38 ANIVERSARIO TOTOLIKA

Riba 25 di sèptèmber Asosiasion Totolika a selebrá su di 38 aniversario ku un enkuentro masha dushi pa miembronan i invitadonan.

Pa 12'or di mèrdia e fiesta a kuminsá ku un Santu Sakrifisio di Misa ku Pastor Curtis, pa gradisí Dios pa tur loke Totolika a risibí den e delaster 38 aña i pa pidi bendishon pa añanan benidero. Despues a sigui apertura di un eksposishon chikitu pero presioso di hantwèrknan ku miembronan di Totolika a traha na sentronan di kuido, na skolnan spesial i na kas.

E eksposishon ta basá riba inspirashon ku direktiva a haña mirando obranan masha bunita ku difuntu Adifthy Hato a traha na kas den e delaster añanan di su bida. Huntu ku su ruman Yvette Hato, Totolika a disidí di pone un eksposishon di obranan di Adifthy i di otro miembronan pa stimulá mayor i maestronan pa dediká mas tempu na hantwèrk banda di obra di man. Despues di a kome algu hopi dushi tabatin un presentashon grupo di baile "Dushi Kòrsou" ku a kai masha na agrado. Pa sera e selebrashon tur hende por a pasa traha nan mes "Sundeí", i a bei kas hopi satisfecho.

VIERING VAN 38 JAAR TOTOLIKA

Op 25 september heeft Totolika haar 38ste verjaardag gevierd met een heel sfeervolle bijeenkomst.

Het feest begon om 12'uur 's middags met een Heilige Mis opgedragen door pastoor Curtis, om God te danken voor de afgelopen 38 jaar en Zijn zegen te vragen voor de komende jaren. Hierna volgde de officiële opening van een klein, maar heel mooie tentoonstelling van Totolikaleden gemaakt op dagcentra, scholen en thuis.

Deze tentoonstelling was geïnspireerd op de mooie handwerken die wijlen Adifthy Hato gemaakt had gedurende haar laatste jaren thuis. Totolika besloot toen samen met haar zus Yvette Hato om een expositie op te zetten van de handwerken van Adifthy en van andere leden om ouders en leerkrachten te stimuleren om meer tijd en aandacht aan handwerken te besteden.

Na een kleine maar heerlijke lunch, bracht de dansgroep "Dushi Korsou" een presentatie die erg in de smaak viel, met medewerking van Kas di Kultura. Om de viering af te sluiten kon men zijn/haar eigen "Sundae" maken. Het was een heel fijn feest.

A REAL JOB IS IMPORTANT

We want to be active, involved citizens. We know we have many contributions to make to the community, if given a chance. A real job, doing real work is important for anybody who wants to be part of the community. For us, a real job can mean:

- Earning our way, instead of asking for handouts
- Respect: being seen as people like everyone else
- Getting paid because what we do is useful
- Meeting friends
- Gaining more power over our lives and planning for the future
- Bettering ourselves, instead of always being poor
- A chance to try new things, and to learn from our mistakes.

(From: Disability, community and society The Roeher Institute)

UN TRABOU REAL TA IMPORTANTE

Nos kier ta siudadano aktivo, envolví den tur kos. Nos sa ku nos tin hopi kontribushon pa duna komunidat basta duna nos e oportunidat. Un trabou real; Traha un trabou real ta importante pa tur hende ku kier ta parti di su komunidat. Pa nos un trabou real por nifiká:

- Traha pa nos pan en bes di saka man pidi
- Rèspèt; Wòrdu mira komo hende meskos ku tur otro
- Risibí pago pasobra nos trabou tambe ta útil
- Topa amigu
- Haña mas gara riba nos bida i por planeá pa futuro-
- Drecha nos situashon en bes di keda pober pa semper
- Un chèns pa purba kosnan nobo i di siña di nos foutnan

(Tradusí for di: Disability, community and society The Roeher Institute)

In verband met 3 december, de Internationale Dag van mensen met een beperking, hebben wij gedacht om in dit blad wat speciale aandacht te vestigen op enkele rechten, die zeer voornaam zijn voor deze personen, zoals het recht op arbeid, op vriendschap, op seksualiteit, op sport en vrijetijdsbesteding.

Relashoná ku 3 di dezèmber, ku ta Dia Internashonal di hendenan ku un limitashon, nos a pensa di dediká atenshon spesial na algun derechi, ku ta di hopi importansia pa e personanan aki, manera e derechi riba trabou, riba amistad, riba seksualidat, riba rekreashon i deporte.

TRAHA KU PERSONA KU DESABILIDAT NA MCB

(MEDGAR ISEBIA, SYMPOSIUM 2008)

Ta un plaser durante e último 3 aña pa mi por a kompartí mi trabou ku mi kolega Sherman Paula.

Durante e añanan ku a pasa mi a siña di konosé mas mihó komo su hefe, su kolega i tambe komo su amigu.

Mi ta trata semper di konosé su metanan, su punto fuertenan i su abilidatnan i no su desabilidat.

E ta un di e koleganan ku for di mainta trempa 7'or e ta kla pa e kuminsá ku labor di tur dia ku hopi smak. Un di su tareanan prinsipal ta wak pa tur nos terminal su display ta kambia ku esun di MCB i tambe ta mantené tur e otro terminal ku wòrdu kambia durante dia. Sherman ta atendé tambe ku stock di ròlnan pa e terminal i ta sòru tur mainta ku tin sufisiente pa entrega. E tin bon kontakto ku tur otro koleganan den nos edifisio na Saliña.

Mi eksperiensha pa traha ku koleganan ku ta desabilita a siñami pa duna nan tur sosten ku ta posibel den nan trabou i na kas. Trat'é meskos ku lo mi a trata un otro kolega. Ta importante tambe pa yuda su desaroyo pa e sintié kómodo i tambe ku satisfakshon. P'esei den e kaso aki komo hefe mi semper ta keda wak oportunidatnan nobo den área di trabou ku por yuda e sigui desaroyá.

Ta masha importante ku kada miembro di e tim ku e ta traha aden ta biba ku e posibilidatnan ku e tin i apoy'é den tur loke e ta hasi. Esaki ta yud'é ku kualkier proyekto nobo ku habri e ta kla pa aseptá e enkargo. Un proyekto semper Sherman ta yuda nos kuné ta ora nos kampana spesial riba kualkier produkto ku nos tin.

Semper nos tin ku kòrda si ku e hende desabilitá mester di e sosten èkstra pa nan por sigui desaroyá nan mes. Ta tuma su tempu pa e konosé tareanan di tur dia pero ora e tin e skema dor e mes ta kòrda bo ora e ora yega.

Meskos ku kualkier kolega, persona ku desabilidat tambe tin ku kumpli ku regla i proseduranan di trabou. E ta bo responsabilidat komo hefe pa koregí ora ta nesesario pa asina guia e den su desaroyá na trabou i sigui gana mas responsabilidat.

Sherman no ta pèrdè ningun aktividat sosial ku Banko organisá. E ta sòru delantá pa wak ken ta hib'é kas i algu remarkabel ta ku Sherman ora tin aktividat ku baliamentu e ta esun ku mas ta subi e pista di baile. E ta masha spòntan i si akaso el a gusta algu e no ta keda sin bisabo.

P'esei mi ta rekomendá kualkier institushon ku no a duna un persona ku desabilidat un oportunidat pa traha, tuma kurashi i hasi bo solisitut na Totolika.

WORKING AT MCB WITH A PERSON WITH A LIMITATION

(MEDGAR ISEBIA, SYMPOSIUM 2008)

It has already been 3 years now that I have been working with my colleague, Sherman Paula. In the course of these past few years I have come to know him better as his manager, colleague and also as a friend. I always try to know exactly what his objectives are, his strong points and his skills, rather than pay any attention to his limitation.

Sherman is a colleague who is ready every day from 7 o' clock in the morning to joyfully start work. He communicates well with all other colleagues in our Saliña branch.

My experience working with a colleague with a limitation has taught me that I must give him every possible support in his work and at home. He must be treated the same way as all other colleagues are treated. It is also important that he is supported in his development, so that he can feel comfortable and has satisfaction in his work, making it possible for him to develop his skills at the same time. It is vital for each member of the team where he works to understand and empathize with him, thereby supporting him in everything he does. This will help him to "go for it" more readily when a new project is presented.

We have to bear in mind that a person with a limitation will always need that extra support to continue developing. He needs time to familiarize himself with the tasks to be carried out every day, but once he understands the schedule it is he who will remind you when what needs to be done.

As is the case with any other colleague, a person with a limitation too must observe the rules and procedures of work. As manager, it is your responsibility to correct him if and when necessary, and to guide him in his work so that he can grow and gradually be able to assume greater responsibility.

Sherman does not let any social activity organized by the bank go by. He will see to his transportation back home in advance, and what is most remarkable is that Sherman is the most prominent figure on the dance floor if there is any dancing involved. He is very spontaneous and if he likes something he will definitely let you know this.

This is why I can recommend any institution or enterprise: if you have not yet given a person with a limitation the opportunity to work, please contact the "Wenkel di Fishi" (phone number 737-6762) and absolutely go for it!

SYMPOSIUM SEKSUALITEIT

EEN KIND IS GEEN POP

Van het begin tot het eind heeft het symposium van Totolika "Seksualiteit voor de persoon met een mentale beperking. Plezier of Probleem?"

Zich gekarakteriseerd door dynamiek en een geweldige betrokkenheid van de aanwezigen.

Het Curaçaos volkslied door Zaira Bakhuis en Eric Blom, een gebed van Pastoor Michael Look en een vurige speech van voorzitter Willy Harms zette de trend voor een vruchtbaar evenement.

De basis van het symposium die de volgende dag (vrijdag) vervolgd werd, werd gelegd door de presentatie van drs. Rodney Stewart, die naar voren bracht dat de seksuele ontwikkeling reeds bij de geboorte begint en zich in elke fase van ons leven verschillend manifesteert. Ook bij de persoon met een beperking is dit zo. Belangrijk is dat ouders, opvoeders en de gemeenschap goed geïnformeerd zijn hierover om de persoon goed te kunnen begeleiden. Het hoogtepunt van de officiële opening was de voordacht van een echtpaar, en van een vrijgezel met een verstandelijke beperking, die duidelijk naar voren brachten dat trouwen en kinderen krijgen geen sinecure is en dat dat zonder de goede begeleiding van de Praatgroep "Ku Ala Fuerte", gedurende 10 jaar en zonder de hulp van een moeder, het bovenstaande niet mogelijk was geweest. Dit liep als een rode draad door heel het symposium heen.

De wet zegt, dat ieder mens vrij is om zijn seksuele gevoelens te uiten, (rekening houdend dat anderen er geen hinder van ondervinden) een gezin te stichten, wat inhoudt: kinderen krijgen. Omdat er voorwaarden aan verbonden zijn om een goed ouder te zijn, waaraan de persoon met een beperking niet kan voldoen, zonder de hulp van een sociaal netwerk, is het onze verantwoordelijkheid om hen de juiste informatie en begeleiding te geven, om te voorkomen dat ze zwanger raken, want een kind is geen pop.

De voornaamste recommendatie waaraan Totolika moet gaan werken is een curriculum voor seksuele opvoeding dat bij de wet verplicht wordt gesteld voor alle scholen. Natuurlijk moet tegelijkertijd gewerkt worden aan cursussen voor ouders, vooral voor die ouders, die een kind met een beperking hebben.

Het symposium werd op geweldige wijze beëindigd met een presentatie van Harry Moen, die op zijn eigen wijze, aantoonde dat muziek niet onschuldig is. Bepaalde ritmes kunnen soms oncontroleerbaar seksuele gevoelens stimuleren. Ook het symposium van de ouders was zeer succesvol en er werd verzocht om urgent aan de recommendaties te werken.

Totolika is heel erg dankbaar voor de geweldige inzet van de sprekers die stuk voor stuk uitstekend werk leverden: Mw. Irene Kastaneer, mw. Saida Sulvaran, drs. Rodney Stewart, dr. Jacques Capello, dhr. Harry Moen, drs. Michael Penso.

I.

Ofschoon de wet zegt dat ieder mens of hij een beperking heeft of niet, het recht heeft om zijn/haar seksuele gevoelens te uiten en ook om een gezin te stichten, gaat dat niet zomaar, maar zijn er voorwaarden verbonden aan goed ouderschap.

De persoon met een verstandelijke beperking kan hieraan alleen voldoen, als hij/zij een goed en consistent sociaal netwerk heeft. Daarom moeten wij alles in het werk stellen om hem/haar van jongsaf aan seksuele vorming te geven; hem/haar te helpen een sociaal netwerk te vormen en zodoende te voorkomen dat er kinderen komen.

II.

Totolika moet fondsen zoeken om een project op te zetten waarin een curriculum voor seksuele vorming wordt gemaakt, bij wet verplicht voor alle scholen. Doordat niet alle leerkrachten zich thuis voelen in het geven van deze materie, zullen speciale leerkrachten die vertrouwen bij de kinderen opwekken, trainingen hiervoor volgen. Bovendien zullen er ook cursussen voor ouders gegeven worden.

III.

De persoon met een verstandelijke beperking heeft het recht om zijn/haar seksuele gevoelens te uiten. Hij/zij heeft er zelf geen problemen mee, alleen moeten zijn/haar ouders en opvoeders dit wel begrijpen en hem/haar adequaat begeleiden.

IV.

Muziek stimuleert een bepaald gedrag. Muziek kan een mens positief of negatief beïnvloeden, hij kan dus een therapie zijn of vergif. Ouders moeten erop letten wat voor soort muziek zij hun kind laten horen en op laten dansen.

SIMPOSIO SEKSUALIDAT

YU NO TA PÒPCHI

For di kuminsamentu te final e simposio di Totolika "Seksualidat, Plaser òf Problema" a karakterisá su mes dor di un dinámiko i envolvimentu tremendo di esnan presente. Himno di Kòrsou ku Zaira Bakhuis i Eric Blom, un orashon di Michael Look, i un spich ardiente di presidente Willy (Junny) Harms a habri paso pa un evento fruktífero.

Base pa e simposio, ku a sigui djabièrnè, tabata e presentashon di drs. Rodney Stewart, ku a demonstrá ku e desaroyo seksual ta kuminsá for di ora nos ta bebi i e ta manifestá su mes diferente den kada fase ora nos ta krese.

Serka e persona ku desabilidat (limitashon) esei ta meskos. Importante ta pa mayornan, edukadonan i komunidat ta bon informá tokante esaki pa por duna e guia adekuá. Punto kulminante di e apertura tabata e presentashon di un pareha i un soltero ku limitashon mental, ku klaramente a mustra ku kasa i haña yu no ta wega, ku sin bon guia ku nan a haña den Praatgroep "Ku Ala Fuerte" pa 10 aña i ayudo di un mama esei lo no tabata imposibel.

Durante henter e simposio esei tabata e liña kòrà.

Lei ta bisa, ku tur hende ta liber pa ekspresá nan sentimentunan seksual (teniendo na kuenta ku e no ta hasi daño na otronan), forma un famia, ku ta enserá haña yu. Dor ku tin kondishonnan pa ta un bon mama i tata, ku personanan ku un limitashon no por kumpli ku n'e, sin ayudo di un 'netwerk sosial', ta na nos pa duna e guia i informashon, pa nan prevení di sali na estado, pasobra yu no ta pòpchi.

E rekomendashon di mas importante ku Totolika lo mester traha riba dje ta un proyekto pa traha un kuríkulo riba formashon seksual i hasié obligatorio den lei pa tur skol. Naturalmente huntu ku esei lo mester bini kursonan pa mayornan, sigur esnan ku un yu ku un limitashon mental.

E simposio a haña un final tremendo ku un presentashon di Harry Moen, ku na su manera úniko, a mustra ku muzik no ta inosente i ku mester evitá di toka piesanan erótiko spesialmente ku dòbel sentido, pa hendenan ku limitashon, komo esei por eksitá su deseo seksual inkontrolabel.

Pa mayornan e simposio di djasabra tambe tabata hopi eksitoso i a bini dilanti ku Totolika mester traha riba e rekomendashonnan. Totolika ta hopi gradesido na su oradónan ku a hasi un tremendo trabou. Nan tabata drs. Rodney Stewart, drs. Michael Penso, dr. Jacques Capello, sra. Irene Kastaneer, sr. Harry Moen i sra. Saida Sulvaran.

I.

Aunke lei ta bisa ku tur hende (ku desabilidat òf no) tin derechi riba ekspreshon di nan sentimentunan seksual i riba kriamentu di un famia, tin kondishonnan pa ta un bon tata i bon mama. E persona ku desabilidat solamente por kumpli ku nan, si e tin un netwerk sosial sigur i konsistente. P'esei nos mester hasi tur nos posibel pa dun'é un formashon seksual fo'i tempran, yud'é forma un netwerk sosial i yud'é prevení di sali na estado.

II.

Totolika mester buska fondo pa un proyekto pa traha un kuríkulo di formashon seksual ku ta bira obligatorio den skolnan segun lei. Dor ku no ta tur maestro/a ta sinti nan mes kómodo pa duna e materia aki mester train sierto hende ku ta inspirá konfiansa serka e muchanan pa duna e formashon aki. Banda di dje mester bini ku kursonan pa mayornan tambe.

III.

E persona ku desabilidat tin derechi pa ekspresá su sentimentunan seksual. E mes no tin problema ku esei, basta su mayornan i edukadónan komprendé esaki i dun'é un bon guia. Mayornan i komunidat tin hopi problema ku esei i tin mester haña hopi informashon riba e tereno aki.

IV.

Músika ta stimulá sierto komportashon. E por influenshá un hende positivo o negativo, dus e por ta un terapia òf venenu. Mayornan lo mester ta

konsiente di ki sorto di músika ta laga un hóben ku desabilidat skucha i balia.

SYMPOSIUM SEKSUALITEIT

A CHILD IS NOT A DOLL

From beginning to end Totolika's symposium on "Sexuality for the person with a mental limitation, pleasure or a problem?" was characterized by the dynamics and the tremendous involvement of those present.

The Curaçao hymn by Zaira Bakhuis and Eric Blom, a prayer by Pastor Michael Look and a passionate speech by President Willy Harms all set the tone for a fruitful event.

The basis of the symposium that was continued the next day (Friday) was laid by the presentation of Doctor Rodney Stewart, who explained that sexual development commences at birth already, and continues to manifest itself differently in each phase of our lives. This is also the case with a person with a mental limitation. It is important that parents, educators and society be well informed in this regard, so that the person can be given good guidance in this respect.

The culmination of the official opening was the presentation by a couple and a bachelor with a mental limitation; these three clearly showed that getting married and begetting offspring is no easy matter, and that without the proper guidance of the "Ku Ala Fuerte" conversation group during ten years, and without the help of a mother, a positive outcome would not have been possible. And this ran like a red thread throughout the symposium.

By law, every human being is free to express his/her sexual feelings (while taking into account that others will not be affected by this), to start a family which means: offspring. Because there are conditions to being a good parent, which conditions cannot be met by a person with a limitation if lacking the aid of a social network, it is our responsibility to provide the correct information and guidance in order to prevent pregnancies, because "a child is not a doll".

The main recommendation on which Totolika must now work is a sexual education curriculum that by law must be declared mandatory for all schools. It goes without saying that at the same time courses must be developed for parents, especially for those parents who have a child with a limitation. The symposium was concluded in a spectacular manner with a presentation by Harry Moen who, in his own unique manner, showed that music is far from "innocent". Certain rhythms are sometimes capable of stirring uncontrollable sexual feelings.

Also the parents' symposium was most successful and the urging was to work diligently on the recommendations. Totolika is very grateful for the tremendous input of the speakers, each of whom presented a most valuable contribution. They were: Ms Irene Kastaneer, Ms Saida Sulvaran, Dr. Rodney Stewart, Dr. Jacques Capello, Mr. Harry Moen and Dr. Michael Penso.

I.

Although by law every human being, whether or not coping with a limitation, has the right to express his/her sexual feelings and also the right to start a family, this does not always work like that, as there are conditions to good parenting. The person with a mental limitation can only comply with these conditions if he/she has a sound and consistent social network. This is why we must do everything within our power to provide him/her with sexual education starting from his/her very youth, to help him/her form a social network and this way prevent the birth of offspring.

II.

Totolika must find ways to arrive at funds to set up a project for providing a sexual education curriculum, that by law must be mandatory for all schools. Because of the fact that not all teachers feel comfortable teaching this subject, special teachers who have gained the confidence of the pupils must undergo special training for this. Moreover, courses will also be provided for parents.

III.

The person with a mental limitation has the right to express his/her sexual feelings. He himself / she herself does not have any problem doing so, but his/her parents and educators must be able to understand this and provide him/her with adequate guidance.

IV.

Music will stimulate a specific behavior. Music can influence a person either positively or negatively. In other words, it can be either therapeutic or toxic. Parents must pay attention to the kind of music they will have their children listen and dance to.

THE REASONS PEOPLE WITH DISABILITIES NEED FRIENDS ARE NOT DIFFERENT FROM THOSE OF ANYONE ELSE

ASK

Intimacy and affection: people need affection, love and intimacy, which flow from relationships that grow and develop over a long period of time. .

Feeling valued and accepted: positive feelings of self-worth are shaped by friends who appreciate one another's uniqueness and accept one another for who they are.

Companionship: having a friend means having someone with a common interest to enjoy doing things with. Having more than one friend means having a choice of people to be with to share different interests.

Taking risks: friends provide the necessary encouragement and support when it comes to making decisions or taking new steps.

Moving beyond services: friends in the community allow for the possibilities of going beyond relationships in the social service system.

PIDI

Interdependence: friendship and caring promote the notion of interdependence.

Support and advocacy: friends can provide the support and advocacy that can help with everyday issues and struggles or when there are more serious crises concerning a person's well-being due to illness, social injustice or loss of an essential service or support.

Pidi ayudo: si bo ta sinti bo mes depresivo òf so despues di nasementu di bo yu.
Bira un mama òf tata por duna stress i isolashon.
Bo por haña yudansa serka hende ku a pasa den mes un kos i lo komprondé.

Greater chance for an ordinary life: with increases possibilities of having support, companionship and interdependence that come through friendship, the chances increase for an ordinary life.

Obstacles to friendships

While it is clear that friendships are important, it is also true that it can be difficult for people with disabilities to develop and maintain them. It is important to recognize and understand how obstacles to friendship operate so that friends, families and advocates can work to remove them and help people develop and maintain friendships. The kinds of obstacles that people run into include: low expectations for friendships to develop; limited opportunities to initiate friendships; inadequate supports to foster the development of friendships; fears and taboos; and system factors.

ZWAKBEGAAFDEN EN EEN KIND: HET DILEMMA BLIJFT

Door Maaïke Boersma / uit: De Stentor, 2 november 2011

**Mensen met een licht verstandelijke beperking die een kind willen.
Het is een lastig dilemma waar tegengestelde belangen spelen.**

Ik zat vroeger als kind bij gesprekken van de maat-schappelijk werker en was onderdeel van de hulpverlening aan mijn ouders, zegt Jennie Prins die opgroeide in een gezin waarin beide ouders, in tegenstelling tot haarzelf, een verstandelijke beperking hadden. Nu is ze volwassen en wijst ze op de problemen die kinderen als zij in hun latere leven ondervinden. Ze interviewde lotgenoten die inmiddels ook volwassen zijn en kwam tot de conclusie dat er in elk van de gezinnen sprake was van 'mishandeling'. Niet altijd fysiek, maar met name enorme verwaarlozing. De gevolgen voor de kinderen die nu volwassen zijn, zijn heel groot.

Ze hebben veel problemen met werk, contacten. Eigenlijk in alle gebieden van het leven hebben ze moeite omdat ze vroeger niet de juiste begeleiding hebben gehad. Zwakbegaafden met een kindervens: het is een lastig onderwerp. Gisteren kwamen hulpverleners, familieleden en betrokkenen voor een studiedag over dit onderwerp bijeen in Lunteren.

Ook Anneke doet er haar verhaal. Ze heeft een licht verstandelijke beperking en is moeder van een dochter van dertien die ADHD en PDD-NOS heeft en al vijf jaar niet meer thuis woont. "Als ik alles van te voren had geweten had ik het nooit gedaan maar nu zou ik haar voor geen goud meer willen missen." In 2005 onderzocht het ministerie van Volksgezondheid en Welzijn en Sport 1500 'zwakbegaafde' gezinnen.

Conclusie was dat bij tweederde van de gezinnen het ouderschap problematisch was en ouders vaak volledig te kort schoten. Volgens een van de hulpverleners wordt uiteindelijk negen van de tien kinderen uit huis geplaatst. Iets wat ook Anneke bevestigt. "Alle kinderen die vroeger bij mij in de klas (moeilijk lerend onderwijs) zaten en later kinderen kregen, daarvan zijn uiteindelijk alle kinderen uit huis geplaatst". "Wat moet zwaarder wegen, verlangen naar een kind of ongeschonden groot kunnen worden", vraagt ethicus Madeleine Roovers zich af.

Het roept de vraag op of hulpverleners mogen dwingen tot anticonceptie. Hulpverleners brengen het wel ter sprake, maar veel verder kunnen ze niet gaan. "Dwang is moeilijk, maar met drang is nog heel veel te winnen", aldus Roovers. Ze is ervan overtuigd dat er aangestuurd moet worden op 'heel stevige ontmoedigingsgesprekken'.

Hulpverleners vinden het een moeilijk onderwerp om met hun cliënten over te praten, zegt Roover. "Een kindervens mag er uiteraard zijn, maar die hoeft niet in vervulling te gaan", zegt een hulpverlener uit Friesland. Weer een andere hulpverlener zegt: "Ik weiger te geloven dat ze het niet kunnen. Ik zie elke dag dat het wel kan". Anneke is echter, ondanks het feit dat ze zelf moeder is geworden, helemaal eens met het ontmoedigingsbeleid. "Als je verstandelijk beperkt bent, heb je je handen al vol genoeg aan jezelf."

LIMITADO MENTAL LEVE (ZWAKBEGAAFDE) KU YU; E DILEMA TA PERSISTÍ

Skibi pa: Maaïke Boersma /publiká den : De Stentor, 2 november 2011

Hende ku un limitashon mental leve ku kier un yu. E tema aki ta keda un dilema kaminda interesnan kontrali na otro ta presente.

Jennie Prins kende, kontrali na dje mes, tantu su mama komo su tata tabatin un limitashon mental leve, ta bisa ku komo mucha e tabata forma parti di kombersashon ku tradonan sosial ku su mayornan den kuadro di sosten pa nan.

Awor Jennie ta grandi i e ta muestra riba problemanan ku hende manera e ta konfrontá den nan bida. Ela papia ku hendenan ku a pasa den mes situashon ku n'e i a konkluí ku den tur e famianan tabatin abusu. No semper tabata abuso físico, pero mas bien un deskuido grandísimo. E konsekuenshanan pa e hendenan aki ta multiple. Nan tin problema na trabou i tambe ku nan konosinan. En realidat nan tin problema den tur aspekto di nan bida komokiera ku nunca nan tabatin un guia adekuá. Imitadónan Mental Leve ku deseo pa yu ta un tema hopi delikado.

Resientemente tabatin un dia di estudio riba e tópiko aki pa famianan guianan i interesadonan na un siudat na Hulanda. Annie tambe tabata presente. E tin un limitashon mental leve i un yu di 13 aña ku ADHD i PDD- NOS. e yu aki tin 5 aña ku e no ta biba na kas serka Annie mas. "Si mi tabata sa lo mi no a hasi'ele, pero awor mi tin gana di tin'ele bek."

Na 2005 Ministerio di Salubridat, bienestar i Deporte Hulandes a hasi un investigashon den 1500 famia di hende ku Limitashon Mental Leve i a konkluí ku den dos tersera parti di nan e parentesko tabata problemátiko i ku mayornan hopi biaha tabata faya ku edukashon di e yunan. Di akuerdo ku e guianan den 9 di kada 10 kaso tabata pone e yunan serka otro famia pa kria nan. Annie tambe por a konfirmá esaki. "Tur e muchanan ku tabata den klas huntu ku mi na skol MLK i ku a haña yu despues mester a mira kon ta kita e yu for di nan. Kiko ta pisa mas; e gana di trese yu na mundu òf e derechi pa lanta sin difikultat. Di akuerdo ku e eksperto di étika Madeleine Roovers e situashon aki ta lanta e pregunta ku si guianan por obligá e hendenan aki usa antikonseptivo. E guia por sugerí esaki pero e no por obliga nan hasi'ele. Obligamentu ta prohibí pero insistimentu si por logra hopi.

Mas aleu Roovers ta bisa ku e ta konvensí ku mester tene hopi kombersashon pa trata na desanimá nan. Guianan ta haña e tópiko aki unu hopi difísil pa papia ariba. Un guia ta pensa ku e deseo pa tin yu lo por ta presente pero no nesesariamente esaki mester keda kumpli. Un otro guia ta ninga di kere ku nan lo no por.

RACHAAD

By Zuhay Sayeed; As if children matter.
Perspectives on children. Rights and disabilities.

It was with much trepidation that we went to the elementary school for parent-teacher interviews. Our past experiences with Rashaad's interviews were those of frustration. Interview day for Rashaad always seemed to be more of a formality than anything else. To spend 15 or 20 minutes discussing his grades as compared to the rest of the class and hearing the inevitable "needs improvement" was something we really didn't want to deal with. Nevertheless, we walked into his classroom at the appointed time ...

Seated around the table were Rashaad's classroom teacher, his special education coordinator and a student teacher. We exchanged pleasantries and before I could say a word, his teacher spoke. "The first thing I want to tell you", he said "is how much I have learned by Rashaad being in my class". He pointed to the wall behind us. "In fact", he said, "I now have a sign up there. I only wish all my students would realize how much they have learned". We turned around. The sign on the wall read: "The only handicap is a bad attitude." Tears filled my eyes as we just looked, stunned, at the teacher. He went on to tell us how amazed and impressed they all were by the sheer determination and motivation Rashaad displays and how willing he is to try everything.

You could have knocked us over with a feather. Never had we held a meeting where teachers and other professionals had not laboriously pointed out areas and skills that Rashaad "needed to work on" even though we have always explained the neurological obstacles in his way.

The interview was like a breath of fresh air. It was, for me, a feeling of elation, of finally being understood and on side together. It was a feeling of true support for the young persons we were all there for – and a sense of real accomplishment.

"The only
handicap is a
bad attitude."

RACHAAD

Skirbi pa: Zuhay Sayeed; "As if children matter. Perspectives on children. Rights and disabilities" i trad. dor di Edsel Estanista.

"E úniko limitashon funshonal ta un mal aktitut."

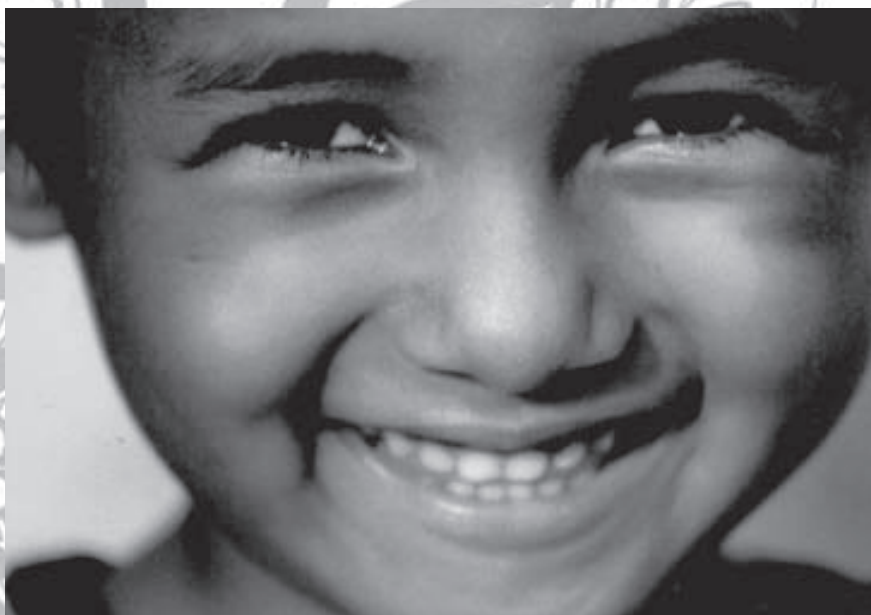

Ansioso nos a bai skol básiko pa papia ku dosente di nos yu. Nos eksperienshanan anterior ku entrevista ku dosentenan over di Richi tabata frustrante. E kòmbersashonnan ei tabata mas un formalidat. Pa sinta tende kon suak Richi tabata kompará ku e otro muchanan i tende e palabra "e mester drecha" tabata algu ku nos no tabatin muchu gana di enfrentá. Tòg nos a kana drecha e klas na e ora palabra. Richi su dosente, e kordinadó di edukashon speshal i un stagiare tabata sinta na mesa ta warda nos.

Nos a interkambiá palabranan di kortesia i promé ku mi por a bisa algu e dosente a kuminsá bisa kon kontentu e ta ku Richi ta den su klas pasobra e l'a siña hopi. Ela muestra riba e muraya patras kaminda tabatin un plachi kologá. E plachi tabata bisa: "E úniko limitashon funshonal ta un mal aktitut." "Mi ke pa tur mi muchanan di klas realisá kuantu nan tambe a siña for di e situashon aki".

Awa a yena nos wowo ora nos a tende e dosente papia asina. Ela sigui bisa ku nan tur tabata hopi impreshoná ku Richi su puru motivashon i determinashon i kon e ta dispuesto pa purba tur kos. Nos a keda sumamente sorprendí. Delaster un di nos enkuentronan di den pasado ku dosentenan tabata pa kada bes atrobe nan muestra nos riba habilitatnan ku Richi tabata suak aden i ku mester a traha ariba, anke tur biaha nos tabata muestra nan riba e limitashonnan neurologiko ku Richi tabata konfrontá. E kombersashon aki tabata unu hopi alentador.

Porfin un hende a komprondé kiko nos kier a men tur e tempu. Tabata un sentimentu di berdadero apoyo pa e hóbennan ku nos tur tabat'ei pa yuda. Un gran logro !

Mijn lieve schat
Hoe moet jou wereld zijn
Om te leven met een beperking?
Soms is het voor mij ook heel moeilijk
Maar dan kijk je naar mij
En lacht met je liefste lach naar mij
En denk ik dan
Ja, elke wereld is mooi
Zolang je hem op je eigen manier
Beleven mag!!!!

*Un di nos promé
i kerido miembro
Sandra Ansano a
bai sosegá den
brasa di señor, 5 di
dezember 2011.*

*Sandra sosegá
na pas.*

*"Señor ta mi
Wardador mi no
tin falta di nada,
den kunuku di
yerba bèrdè e ta
ponemi sosegá."*

Salmo 23:1,2

Tiki Palabra

Tin tiki palabra pa deskribí sintimentu di un mama na ora di morto di su yu ku na bida nan a yama retardá. Tin ménos palabra pa deskribí grandesa di e gloria ku e yu ta drehta ora angelnan bin topé hibé serka Dios. Dilanti di Su trono tin lugá reservá pa esnan ku den nos mundu no a konosé pika, sino ku den nan inosensia a siña nos kiko ta honestidat.

(Algun Pensamentu - Aminta Sprockel)

'PIRATEN' SPORTKAMP TE PANNEKOEK!

Op 23-24-25 november zijn bijna alle cliënten van Wenkel di Fishi 1 en 2 richting Banda Bou vertrokken om te gaan kamperen. Dit kamp is gefinancierd door MCB bank. Het gehele kamp is georganiseerd door studenten van CIOS Arnhem. Het thema van het kamp was Pirates of the Caribbean. Het landhuis was mooi versierd bij aankomst van de cliënten. Nadat ze een bed hadden uitgezocht werd er een knutselactiviteit georganiseerd. Hier konden ze zich omtoveren tot piraat door zelf een zwaard, haak, verrekijker, en vlaggetje te maken. Wanneer er een schakelmoment was is er in de tussentijd is er muziek gedraaid door de DJ. Er is geen enkel moment van verveling bij de cliënten geweest! In de middag is er te veel regen gevallen om de buitenactiviteit te geven. Dit is omgeschakeld naar de overkapping en hebben hier bordspellen, en actieve spellen gespeeld. In de avond is de film Pirates of the Caribbean 4 gedraaid.

De dag is vroeg begonnen met een ochtendgymnastiek. Dit viel goed in de smaak bij allen! In de ochtend hebben we een piratenjacht gehouden. Er zijn spelletjes gespeeld en hierdoor waren puzzelstukjes te verdienen. Wanneer je alle stukjes van de puzzel had, was de piratenjacht voorbij. Er is in de middag een contest geweest waarbij de raarste vragen naar voren kwamen om te kunnen winnen! S'avonds is er happy hour geweest met dans spellen zoals stoelendans en limbodans. Alle ballonnen die in de middag niet gebruikt waren, zijn allemaal tevoorschijn gekomen. Alle cliënten vonden het geweldig! Junny heeft voor het slapen gaan een kampverhaal verteld bij het kampvuur. Het was zo spannend, dat de cliënten zelfs niet konden slapen!

De laatste dag is weer goed begonnen met een ochtendgymnastiek. De spulletjes zijn allemaal weer opgeruimd en het wachten was op de bus. Het is een geslaagd kamp geworden! De volgende keer zullen wij beter moeten regelen hoe we alle materialen mee terug gaan nemen vanaf het landhuis naar huis.

Het was een geslaagd kamp!

Latoya de Peut

"Even uitrusten en thee drinken"

"Twee piraten Junny & Latoya"

3 di dezèmber

Dia internashonal di Personanan ku un limitashon

Totolika su selebrashon di Dia Internashonal di personanan ku un limitashon tabatin un bon asistensia no opstante áwaseru.

Ku hopi entusiasmo alumnonan di kuater skol spesial a demonstrá nan talentonan den un show dinámiko ku hopi ritmo, drama, i muzik, bon kordiná dor di sra. Roline Sille.

Sra. Arshanti Tramm, ganadó di Arte di Palabra a trese algun poesia spesial selektá pa e dia aki, na un manera estúpendo.

Tema di e Dia tabata:

Huntu pa un mundu mihó, inkluyendo e persona ku desabilidad den desaroyo. E tema aki ta aksentuá e vishon di Totolika tambe. Inkluí e persona ku un desabilidad den famia, den bario i den asosiashon Totolika pa asina por drecha mundu.

Organisadónan a apresiá hopi presensia di Minister Lionel Jansen, Minister Jacinta Constancia i representante di Minister Koeiman sr. Dannawi na e evento aki, ku tabata hopi eksitoso.

“Un presentashon dinámiko ku hopi ritmo”

KERSTVIERING

Op zondag 11 december hield Totolika een kerstviering voor haar leden.

In een overvolle zaal bracht de Junior All Stars Orchestra van Fecco Gomez een formidabele show. Hierna maakte Totolika bekend wie de persoon van het jaar 2011 was en dat was wel een ouder en een sociaal werker die reeds enkele jaren Totolika ondersteunt in het project Sociaal Netwerk en in 2011 intensief heeft meegewerkt aan het symposium "Seksualiteit". Na een heerlijk diner kwam de verrassing van de avond in de persoon van Ernest Keke Willems, die zorgde voor een mooie afsluiting van deze succesvolle avond.

Irene Kastaneer
'Persoon van het jaar 2011'

SELEBRASHON DI PASKU

Riba djadumingu 11 di dezèmber, Totolika a tene selebrashon di Pasku pa su miembronan. Den un sala yen yen, Junior All Stars Orchestra di Fecco Gomez a duna un presentashon formidabel.

Totolika a anunsiá despues su Persona di Aña, sra. Irene Kastaneer, un mayor i al la bes trahadó sosial, ku a koperá algun aña ku Totolika i e aña aki a duna su ekspertise den un simposio tokante seksualidat.

'Flornan bunita pa Irene Kastaneer Persona di Aña 2011'

Despues di un sena sukulente a bini e sorpresa di e fiesta den persona di Ernest Kèkè Willems, ku a sera e anochi eksitoso aki na un manera tremendo. Totolika ta deseá henter komunidad un Felis Pasku i un bon aña 2012.

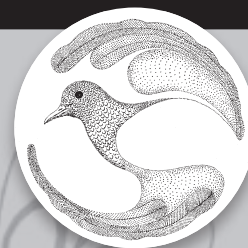

Ernest (Kèkè) Willems

'Flornan bunita pa Irene Kastaneer Persona di Aña 2011'

KERSTBAZAAR 2011

Georganiseerd door
Wenkel di Fishi